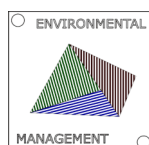

PRVKY DROBNEJ SAKRÁLNEJ ARCHITEKTÚRY (DSA) V HISTORICKOM KONTEXTE VIDIECKEJ KRAJINY

Gabriel KUCZMAN - Denis BECHERA

ELEMENTS OF SMALL SACRAL ARCHITECTURE (SSA) IN THE HISTORICAL CONTEXT OF A RURAL LANDSCAPE

ABSTRAKT

Historický vývoj ovplyvňoval v minulosti nielen stavebno-architektonický sloh, ale aj spoločenské, sociálne, ekonomické a štrukturálne vplyvy. Vidiek a vidiecka krajina prešla v minulosti mnohými zmenami (4), najmä z pohľadu funkčno-priestorových vzťahov urbanistických štruktúr vidieckych sídiel, zmenou parcelácie, vlastníckymi pomermi a následne reštitúciami pozemkov a parciel v krajinnom priestore ako aj mnohými ďalšími socio-ekonomickými zmenami (5). Tieto zmeny sa v konečnom dôsledku prejavili aj v súvislosti s prvkami DSA, konkrétne v oblasti rozmiestnenia a lokalizácie(2). Významnou zmenou je aj zmena proporcií lokality, vizuálnych prepojení s miestnymi dominantami a krajinným priestorom(1). Urbanizácia a zmena urbanistických štruktúr zmenila charakter vidieckej krajiny a taktiež zmenila status prvku DSA v krajinnom priestore na súčasť intravilánu a vidieckeho sídla (3,6). Cieľom výskumu bola analýza prvkov drobnej sakrálnej architektúry (DSA) vo vybraných troch vidieckych sídlach v rámci západného Slovenska, v nížinnom type krajiny, s prejavom poľnohospodárskej výroby, ktoré boli komparované s historickými mapovými podkladmi.

KEÚČOVÉ SLOVÁ: vidiecka krajina, prvky drobnej sakrálnej architektúry

ABSTRACT

In the past, historical development was influenced not only by the architectural style, but also by social, social, economic and structural influences. The countryside and the rural landscape have undergone many changes in the past (4), especially from the perspective in terms of the functional-spatial relationships of urban structures of rural settlements, land parcel changes, ownership and consequent land and parcel restitution in the landscape, as well as many other socio-economic changes (5). Ultimately, these changes have also been made in relation to SSA elements, namely deployment and location (2). A significant change is also the change in the site's proportions, visual connections with local landmarks and landscape (1). Urbanization and the change of urban structures have changed the character of the rural landscape and also changed the status of the SSA element in the landscape to be part of an urban area and a rural settlement (3,6). The aim of the research was to analyze elements of small sacral architecture (SSA) in choiced three rural settlements within western Slovakia, in the lowland type of the country, with the expression of agricultural production, which were compared with historical map data.

KEY WORDS: rural landscape, elements of small sacral architecture

MATERIÁL A METODIKA

Metodika práce vychádza zo zadefinovaných cieľov z výskumného projektu VEGA 1/0371/18 SakralArch: zachovanie historického odkazu a architektonickej diverzity drobných sakrálnych stavieb v kultúrnej krajine Slovenska (7) a projektu KEGA no. 001SPU-4/2017 ekologické služby zelenej infraštruktúry.

Cieľom výskumu bola analýza prvkov drobnej sakrálnej architektúry (DSA) vo vybraných troch vidieckych sídlach v rámci západného Slovenska, v nížinnom type krajiny a ich komparácia na základe získaných historických mapových podkladov z rokov 1869-1887 a 1941 a získanej fotodokumentácie.

VÝSLEDKY

Získané údaje z terénneho mapovania boli implementované a chronologicky zoradené podľa stanovených kritérií v rámci metodických postupov do tabuľkových výstupov s následným vyhodnotením o ich lokalizácii, typu, materiálového prevedenia, vzniku, priestorovej väzby na okolité stavebné prvky, hlavné komunikačné ťahy, technické, prípadne biotické dominanty a iné krajinné štruktúry. Riešenými vidieckymi sídlami boli obec Dvory nad Žitavou, Bánov a Pozba, ktoré patria do kultúrnej oblasti Požitavie.

Modelové územia mali podobné parametre zohľadňované pri výbere a to vyššia historická a kultúrna súvislosť s danou lokalitou a význam z pohľadu koncentrácie prvkov DSA na ploche katastra. Prínosom riešenej výskumnej úlohy a samotných výsledkov je zaznamenanie vývoja historických krajinných štruktúr, ako aj rozširovania a zmien historických urbanistických štruktúr a poukázať tak na celkovú premenu počas obdobia v historickom kontexte.

ZÁVER

Javy, ktoré sa diali v súlade s historickým vývojom predstavujú významný krajinnno-tvorný a tvorivý element ovplyvňujúci postavenie, význam a charakter prvkov DSA vo vidieckej krajine a vidieckom sídle.

Kultúrna krajina je jednou zo základných hodnôt bohatstva každej spoločnosti. Každé obdobie v nej zanecháva svoje kladné aj záporné stopy. Je miestom stretávania sa súčasnosti a histórie, prírody a kultúry rôznych generácií a v našich podmienkach aj národností.

MATERIAL AND METHODS

The methodology of the work is issued on the defined objectives of the research project VEGA 1/0371/18 SakralArch: preserving the historical legacy and architectural diversity of small sacral buildings in the cultural landscape of Slovakia (7) and the project KEGA no. 001SPU-4/2017 Green Services Green Infrastructure.

The aim of the research was to analyze the elements of small sacral architecture (SSA) in choiced three rural settlements in western Slovakia, in the lowland type of the country and to compare them on the basis of historical maps from 1869-1887 and 1941 and acquired photo documentation.

RESULTS

The acquired data from the field mapping were implemented and chronologically ordered according to the set criteria in the methodical procedures into tabular outputs with subsequent evaluation of their location, type, material design, origin, spatial link to the surrounding building elements, main communication routes, technical or biotic dominants and other landscape structures. The settled rural settlements were Dvory nad Žitavou, Bánov and Pozba, which belong to the cultural area Požitavie.

The model territories had similar parameters taken into account in the selection, namely a higher historical and cultural connection with the given site and importance in terms of concentration of SSA elements in the cadastral area. The contribution of the solved research task and the results themselves is to record the development of historical landscape structures as well as the expansion and changes of historical urban structures and thus point to the overall transformation during the period in the historical context.

CONCLUSION

The phenomena that occurred in accordance with historical development represent a significant landscape-creative and creative element influencing the position, importance and character of SSA elements in the rural landscape and rural settlement.

The cultural landscape is one of the fundamental values of the opulence of every society. Every season it leaves its positive and negative traces. It is a meeting point of the present and the history, nature and culture of different generations and in our conditions also nationalities.

POĎAKOVANIE:

Publikácia je výsledkom projektov KEGA no. 001SPU-4/2017 Ekologické služby zelenej infraštruktúry a VEGA 1/0371/18 SakralArch: Zachovanie historického odkazu a architektonickej diverzity drobných sakrálnych stavieb v kultúrnej krajine Slovenska.

ACKNOWLEDGEMENTS:

The publication is the result of KEGA projects no. 001SPU-4/2017 Environmental Services of Green Infrastructure and VEGA 1/0371/18 SakralArch: Preservation of the historical legacy and architectural diversity of small sacral buildings in the cultural landscape of Slovakia.

REFERENCES

- [1] FERIANCOVÁ, Ľ., TÓTH, A. 2013. Krajina v obci - obec v krajine. In: Heinrichová, M. Reháčková, T. (eds.): Aktuálne problémy krajinskej architektúry a krajinného plánovania. Bratislava: FA, STU, 2013, pp.25-32. 243 p. ISBN 978-80-224-1296-4.
- [2] KOPEČEK, P. et al. 2015. Projevy kresťanskej liturgie v kultúrnej krajine. Brno : Mendelova univerzita v Brně, 2015. ISBN 978-80-7509-387-5.
- [3] MATÁKOVÁ, B. 2012. Duchovné hodnoty vidieckej krajiny v Českej republike a na Slovensku. In Životné prostredie. Bratislava: Ústav krajinskej ekológie SAV, roč. 46, č. 4, 193-198s. ISSN 0044-4863.
- [4] RUSKO, MIROSLAV - TUREKOVÁ, IVANA - KRÁLIKOVÁ, RUŽENA - BEVILAQUA, DUŠAN 2012. Environmental reporting of organisations.- In: Research papers Faculty of Materials Science and Technology Slovak University of Technology in Trnava. - ISSN 1336-1589. - Vol. 19, No. 31 (2012), p. 69-76
- [5] SUPUKA, J. 2012. Tradície, prístupy a možnosti obnovy a rozvoja vidieka. In Životné prostredie. Bratislava: Ústav krajinskej ekológie SAV, roč. 46, č. 4, 176-179s. ISSN 0044-4863.
- [6] TÓTH, A. - FERIANCOVÁ, Ľ. 2015. Dreviny pri objektoch drobnej sakrálnej architektúry vo vidieckej krajine. In: Trendy v krajinnotvorbe II.: zborník vedeckých príspevkov. Nitra:SPU. ISBN 978-80-552-1373-6.
- [7] TÓTH, A. 2018. Metodika hodnotenia drobných sakrálnych objektov pre project "SakralArch: Zachovanie historického odkazu a architektonickej diversity drobných sakrálnych stavieb v kultúrnej krajine Slovenska. Rukopis

CONTACT ADDRESS

doc. Ing. Gabriel KUCZMAN, PhD.

Department of Garden and Land Architecture

KZaKA FZKI, SUA Nitra, Tulipánová 7, 949 01 Nitra, Slovak Republic

Office phonenumber: 421 37 641 5423

University e-mail: gabriel.kuczman@uniag.sk

Ing. Denis BECHERA

Garden and Landscape Architecture D-ARDFZKI D-ARD den

University e-mail: xbechera@is.uniag.sk

RECENZIA TEXTOV V ZBORNÍKU

Recenzované dvomi recenzentmi, členmi vedeckej rady konferencie. Za textovú a jazykovú úpravu príspevku zodpovedajú autori.

REVIEW TEXT IN THE CONFERENCE PROCEEDINGS

Contributions published in proceedings were reviewed by two members of scientific committee of the conference. For text editing and linguistic contribution corresponding authors.